

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Miljøvernavdelingen

Sammendrag av innspill etter offentlig høring av forvaltningsplan for sjøfuglreservatene i Vest-Agder.

Konkrete innspillene er gruppert etter planens disposisjon. Innspill som gjelder planen som helhet eller andre generelle forhold gjengis først.

Generelle innspill

Fiskeridirektoratet melder at de ikke har merknader til forvaltningsplanen slik den foreligger.

Janne Knutsen har følgende innspill: Gjengroing av sitkagran og andre tresorter har hatt stor utbredelse på øyer og holmer seinere år. Hogst bør gjøres. På Ryvingen er det for eksempel fjernet en del sitkagran gjennom et «skoleprosjekt».

Jarl S. Jakobsen har innspill vedrørende hjemmelshaver til Olavskjæran.

Norsk ornitologisk forening avd. Vest-Agder (NOF-VA) stiller seg generelt bak planen. De påpeker at de har solid grunnlag for å uttale seg med bakgrunn i at de har fulgt sjøfuglreservatene, blant annet gjennom overvåking/tellinger årlig helt siden opprettelsen av reservatene. Planen er ganske omfattende og inneholder mye informasjon som i store drag stemmer overens med den oppfatning som NOF-VA har av dagens situasjon for sjøfugl i Vest-Agder, og hvilke trusler disse står ovenfor. Når det kommer til tiltak som foreslås finner de imidlertid innholdet i planen heller tynt. (Konkrete innspill gjengis nedenfor.)

Paul Omdal påpeker at offentlige registre over grunneiere er mangelfulle. Han vedlegger historikk over Østhaselstrand som viser tinglyste opplysninger for egen teig.

Konkrete innspill (gruppert etter planens disposisjon)

1. Innledning

NOF-VA påpeker at makrellterne ikke har hekket i sjøfuglreservatene de siste 5 årene, og anses å ha utgått som hekkefugl her. Videre nevner de at verken rødnebbterne, havhest eller hettemåke har hekket på sjøfuglreservatene de senere årene. På side 7 savnes vernepunktene VIII 2 og IX 1 med i opplistingen.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar: Innspillene er innarbeidet.

2. Naturmangfoldloven

NOF-VA er uenig i FM sin vurdering av at nml § 9 skal tillegges liten vekt.

Årsakssammenhengen bak bestandsnedgang er for dårlig kjent. Eksempelvis vises det til at kunnskap om samspill med sauebeiting og sjøfugl er for dårlig kjent.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:
Avsnittet er omformulert, og innspillet delvis innarbeidet

4. Verneverdier – kunnskapsstatus

4.1 Sjøfugl

Per Henrik Sverdrup Nilsen peker på at det er oppgitt feil areal for Gåseholmen og Slettholmen. Videre påpeker han at det i tillegg til fiskemåke også flere år har hekket ærfugl i reservatet. Minken er et stort problem på Gåseholmen.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:
Innspill om areal er innarbeidet. Innspill om mink tas til orientering.

NOF-VA påpeker flere konkrete feil, svake og udokumenterte påstander, samt påpeker at det mangler kildehenvisninger. Arter som makrellterne, hettemåke og fiskemåke har sine viktigste hekkeområder utenfor verneområdene. Siland hører ikke til de vanligste artene i Vest-Agders sjøfuglreservater. Fiskemåka derimot er til stede i 10 av reservatene, tross historisk nedgang. Sandlo finnes ennå. Vest-Agders hekkebestand av grågås er estimert til 300 par, hvorav ca. 50 hekker i reservatene. Tabell 1 (s. 13) inneholder mange feil når det gjelder hvilke arter som er viktige i hvilke reservater. Viktige arter som gråmåke, toppskarv og tjeld er utelatt. Teist er neppe hekkefugl lenger. Sjøfuglreservatene er av liten betydning for gravand. Havhest regnes som utgått. Hekkebestanden av tjeld ligger på i størrelsesorden 40-50 par i reservatene. Ca. 5 par tjuvjo har vært vanlig de seinere år, og står på nasjonal rødliste NT.

Til 4.1.2 Sjøfuglens økologi:

- Selvfanget fisk og andre sjødyr er viktigste næring for måker og terner. Dette kommer dårlig fram
- Små måker og terner utnytter i liten grad bifangst og avfall fra fiske
- Sildemåke og terner er ikke næringsspesialister og er derfor følsomme for variasjon i næringstilgang
- Alle måkefugl (muligens unntatt svartbak), ikke bare terner og sildemåke, foretrekker å hekke i kolonier
- Paraplyeffekten (positiv interaksjon) gjelder i første rekke kolonier av fiskemåke og terner som gir beskyttelse til vadere og ender
- Svartbakene som hekker i Vest-Agder er ikke stasjonære, men trekker til kontinentet
- Utsagnet om at «mange» er bekymret for at økning i storskarvbestandene påvirker næringsgrunnet til andre sjøfugler er en tvilsom og uheldig påstand
- Sildemåka hadde relativ god hekkesesong i 2009
- Fiskemåker er sjelden å se på søppelplasser
- Vedr. totalbestanden av fiskemåke. Denne er ikke opprettholdt. Svært begrenset innlandsbestand som ikke kompenserer for tap i kystbestanden. Totalbestanden halvert mellom 1976 til 2007-08.
- Steinvenderen nevnes flere steder, men er ikke påvist hekkende i VA siden 1979

- Det bør nevnes at makrellterne for flere år siden utgikk fullstendig som hekkefugl fra hele kysten vest for Lindesnes. Kun Kristiansand og Søgne har de seinere åra har hatt noenlunde stabil bestand.
- Jf. fig. 4. bestandsmålinger for makrellterne. For Flekkefjord/Farsund/Lyngdal er tallene feil. Det var i 1980 hele 94 hekkende par makrellterne i sjøfuglreservatene. I 1981 var hele 109 par. Figuren viser bare 22 par – så nedgangen har vært mye større en vist.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:

Alle innspill som gjelder sjøfuglenes økologi og bestandsutvikling er innarbeidet. Rødlitestatus oppdateres til status for Rødlista 2015. Tabell 1 oppdateres. Figur 4 er kvalitets sjekket.

Janne Knutsen melder at ærfuglbestanden rundt Skjernøy er gått kraftig tilbake de seinere årene. Nesten ingen hekkende sjøfugl er observert på Skjøringa, kanskje skilt bør fjernes? Kulturminner; Tabell 8 viser en gravrøys på Lille Vengesholmen og 1 hustuft. Gravrøysa er lett å finne, hustuften har ikke historielaget klart å oppspore.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:

Innspillet tas til orientering. Fylkesmannen har ikke hjemmel til å oppheve vern av reservatene. Dette ligger også utenfor rammene for forvaltningsplanen.

4.3 Annen fauna

NOF-VA påpeker at på Oksøy er påvist mange rødlisteførte insektarter – også arter en trodde var utdødd. Her er ukjente naturverdier som kan settes på spill ved beiting og brenning. Det vises til naturmangfoldlovens krav. NOF påpeker videre at de ønsker utvidet fredningstid – med utgangspunkt i at grågåshekkingen er tidlig i mars og at sildemåka trenger beskyttelse til 15. august. NOF mener fokus må rettes mot; a) å gjøre hekkeplasser attraktive, b) å minimere predasjon, og c) å minimere forstyrrelser.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:

Når det gjelder ønske om utvidet ferdselsforbudstid vises det til at det er eksisterende verneforskrift med tilhørende vernekart som gir rammene for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Det betyr at man i planen kan påpeke utfordringer i forhold til formålet med vernet, men ikke foreslå endringer av vernegrense eller bestemmelser. En eventuell tilrådning om endringer av verneforskrift må tas opp med Miljødirektoratet uavhengig av forvaltningsplanen. Vi påpeker i forvaltningsplanen at forstyrrelse i tiden hvor det ikke er ilandstigningsforbudet er en trussel for overlevelse av ikke flygedyktige sjøfuglunger for eksempel sildemåke. Vi er enige i at hovedfokus i forvaltning og skjøtsel av sjøfuglreservatene er å gjøre hekkeplasser attraktive for hekking, samt minimere predasjon og forstyrrelse. Temaene er etter høringen ytterligere beskrevet i innledningen (kap 1). Informasjon om

hvordan man kan forebygge uheldig forstyrrelser av ikke flyvedyktige fugleunger etter 15. juli er tatt inn som tema i en generell infofolder om sjøfugl og forstyrrelser og i dialogen med vertskapene på fyrene i området.

4.4 Trusler mot verneverdier

NOF-VA referer til avsnitt 4.4.1 *Endring i næringstilgang*, hvor det påpekes at menneskelig forstyrrelse som kan gi økt predasjon øker – dette som en konsekvens av mindre vegetasjon pga. beiting. Det er lite som tyder på at opphør av landbruksdrift er en overhengende trussel som kan ha negativ effekt på sjøfuglbestandene, snarere tvert imot. Økte monokulturer og økte utslipp av sprøytemidler og næringsstoffer som påvirker insektlivet er negativt for sjøfugl.

Under avsnittet *Oljeforurensning* i 4.4.4 Forurensning og miljøgifter står at de lokale trekkende sjøfuglene berøres mindre av oljeutslipp vinterstid. NOF påpeker at totalt sett vil trolig effektene være langt større vinterstid siden mye fugl da trekker hit. Kuldefaktoren slår også hardt inn. Jf. avsnittet *Miljøgifter* i samme kapittel; undersøkelser er foretatt som viser at miljøgiftnivåene er lavere enn i Barentshavet, men høy hos enkeltindivider av svartbak.

Når det gjelder 4.4.5 *Intensiv husdyrbeiting* vises til FM's uttalelse om mangelfull kunnskap om «samspillet om sauebeiting og sjøfugl». Det savnes avsnitt om hvordan kunnskapen kan bedres. Før-var prinsippet burde brukes nettopp da. Det foreslås få konkrete tiltak for å fjerne beiting eller begrense sviing. Erfaringer fra Rauna viser negativ effekt av sauebeiting på sjøfuglbestandene. Også på Store Lyngholmen i Søgne har hard beiting gitt negative følger.

Som forslag til tiltak er trusselbeskrivelsen tynn. To forhold omtales som særlig svake. A) 4.4.5 til 4.4.7 vedr. husdyrbeiting, sviing og rydding. Behovet for tiltak her anses betydelig overdrevet. Reservatene oppfattes ikke spesielt utsatt for gjengroing og vegetasjonen som er her anses ikke som spesielt problematisk. Eksempelvis nevnes Jakobsholmen der rydding økte predasjon. For hard sauebeiting er blitt problematisk i en del av reservatene. Rauna og Store Lyngholmen nevnes som eksempler. Sviing må vel sies å være forbudt i sjøfuglreservatene? Gjengroing anses i alle fall som et lite problem i sjøfuglreservatene. Flere eksempler på uheldig rydding påpekes, eks. Store Lyngholmen og Herøya i Søgne.

4.4.10 De tre artene med særlig fokus: Viktigste årsak til nedgang hos sildemåke er næringstilgang, men kanskje ukjente faktorer som sykdommer, miljøgifteffekter og parasitter betyr noe? Menneskelig forstyrrelse går det an å gjøre noe med, sjøl om det neppe er viktigste årsak til nedgang.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:

Innspill om betydningen av landbruksdrift i forhold til næringstilgang innarbeides. Det samme gjør innspillet om oljeforurensning som trusselfaktorer vinterstid. Omtale av beiting, rydding og sviing er omformulert i retning av bevaring av vegetasjon som gir skjul for reir og

fugleunger. Det presiseres at sviing ikke er tillatt i reservatene og at dette krever søknad til vernemyndigheten.

4.5 Kartlegging – status og behov

NOF: Det bør gis referanse til totaltelling i 1993 (Olsen 2001) som vises til flere ganger. Helberg (2012) gjengir noen av resultatene fra totaltelling i 2007-08. I tillegg til det som nevnes i forvaltningsplanen er det gjennomført og publisert totaltellinger av fiskemåke og terner i 2002 (Olsen 2003), samt terner i 2006 (Olsen 2006).

Norsk Zoologisk forening avd. Sørlandet, Agder botanisk forening og NOF lokallag:

Bestandsmålene for sjøfugl i planen er knyttet til sjøfuglreservatene, mens virkeligheten er at arter som makrellterne, hettemåke og fiskemåke har de viktigste hekkeområdene utenfor verneområdene. For å ta vare på disse bestandene er det viktig å gjennomføre totaltellinger i hekkeområdene for sjøfugl, ikke bare tellinger i reservatene.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:

Innspillet er innarbeidet.

5. Forvaltning av sjøfuglreservatene

5.1 Mål med planen

NOF-VA: Under *Mål for planen* står at antall hekkende par av makrellterne skal være høyere enn 600 par. Dette stemmer ikke med vedlegg 4 som definerer 200 par makrellterne som god tilstand. Begge deler er ambisiøse mål sett i lys av dagens situasjon. De fire målartene er viktige arter og NOF stiller seg bak dette valget, mener også at det er noe smalt å kun ha bestandsmål for disse artene. Alle i nedgang er stort sett i hele Sør-Norge og dette skyldes sannsynligvis i stor grad eksterne forhold som en har liten grad av mulighet for å påvirke. Lokalt. Det er også stor sannsynlighet for at disse målene aldri vil bli nådd. NOF foreslår bestandsmål også for andre arter som ikke sliter så mye.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:

Innspillet er innarbeidet slik at tallene stemmer i tekst og vedlegg. Det er presisert at bestandsmål i planen ikke skal oppfattes som fast mål som skal nås i planperioden, men et måltall for å si noe om ønsket tilstand i sjøfuglreservatene, og for å kunne gi en tilstandsvurdering. Vi mener at de tre valgte artene representerer en bredde av flere arter som sliter og godt beskriver tilstanden for reservatene overordnet. Går det bedre for disse tilsier det at trendene for tilstandene i området er positiv.

5.2 Tiltak

Norsk Zoologisk forening avd. Sørlandet, Agder botanisk forening og NOF lokallag mener at sjøfuglreservatene må forvaltes for å ta vare på både plante- og dyrelivet. Skjøtselstiltakene i planen må være begrunnet i å ta vare på plante og dyrelivet, ikke for eksempelvis å forbedre beite for husdyr (sau) jf. pkt 4.4.6. Helårsbeite med sau, og

tilleggsføring er svært uheldig for vegetasjon og mye tyder på et tap av biologisk mangfold. Det er viktig å ta vare på skjulmuligheter både for tradisjonelle sjøfugl som måkene og for grågåsa. Tiltak settes i verk uten tilstrekkelig kunnskap om hva som skjer med plante- og dyrelivet. Lokale entomologer har registrert dramatiske endinger i insekt - livet og virkningen på floraen er åpenbar og dramatisk. Tiltak bør settes i verk for å endre beiteregimene i sjøfugl reservatene.

Organisasjonene er enige i at det er viktig å bekjempe mink, rydde søppel osv.

Fredningstidspunkt og tidspunkt for skjøtsel må tilpasses hekketiden for sjøfugl. Blant annet starter grågåsa sin hekking allerede tidlig i mars, og sildemåka holder til i kolonien til langt ut i august. Her bør det skje generelle og spesielle ordninger med en utvidet fredningstid, generelt til 15. august i sildemåkekoloniene og tidligere i viktige hekkeområder for grågås (1.mars).

NOF-VA påpeker at aktuelle skjøtselstiltak bør være redusert beitetrykk, mindre rydding av busk og kratt og opphør av sviing. Det er ikke nødvendig med egne skjøselsplaner for Oksøy og Rauna, særlig på Rauna hvor dette vil bli å utsette beiteproblemet. Vedr 5.2.4 Menneskelig forstyrrelse og utvidet ilandstigningsforbud. Det registreres med skuffelse at det ikke legges opp til endret tidsramme for ilandstigningsforbud. Dette utdypes med fagkunnskap. Eneste tiltak som kan hjelpe sildemåka er utsatt ilandstigningsforbud til 1. august.

Til retningslinjene for skjøtselstiltak:

- Einer, bregner og tistler nevnes som viktig skjul for måkeunger. Dette er vegetasjonstyper som i liten grad finnes i Vest-Agders sjøfuglreservater, og det synes søkt at tistler skal ha noen betydning som skjul. Langt viktigere som skjul for sjøfuglkolonier i Vest-Agder er områder med tett og høyt gras, urter (brennesle) og lyng. Det er veldig viktig at slike områder ikke beites ned eller svies av.
- NOF-VA kjenner seg overhodet ikke igjen i påstanden om at einer stedvis er svært dominerende. Det eneste sjøfuglreservatet som har einer av betydning er Stor Lyngholmen i Søgne. Her er mye av eineren blitt svidd bort de siste årene og dette oppfattes av oss som negativt for hekkende fugl.
- Svartbak bruker IKKE trær som utkikkspunkt: Fjerning av busker og trær kan derimot gi enkelte predatorer, som svartbak, bedre oversikt for predasjon på egg og unger av andre sjøfugler.

NOF har ikke tatt stilling til reetablering av oter ennå. Det er også kjent at oteren kan være en betydelig predator på sjøfugl. Vi forutsetter derfor at det forut for eventuell utsetting av oter blir gjennomført grundige konsekvensutredninger der en også vurderer hvilken påvirkning dette kan ha for de forskjellige sjøfuglbestandene.

NOF savner tiltak for å begrense minkpredasjon i hekketiden rundt mindre holmer i den indre skjærgård, noe de har drevet med i Karmøy kommune i en årrekke, med godt resultat.

Vedr.avfallsrydding. Her foreslås endret til: avfallsrydding skal skje før 15. mars. Jf. avsnittet *Begrense menneskelig forstyrrelse*. Ferdselsregulering er mye viktigere enn informasjon og veiledning. Foreslår konkret undertekst til dagens skilter: «Sjøfugler har unger som er sårbare for forstyrrelse, ofte også etter at ferdselsforbudet er opphevet. Det anmodes derfor om at besøkende fram til 15. august er oppmerksomme på varslende/skrikende fugler og/eller fugleunger som blir skremt på sjøen. I slike tilfeller bør holmen forlates så snart som mulig.»

Farsund kommune foreslår at det kan settes opp hekkeplattformer for å redusere predasjonsrisiko fra mink. Ny teknologi i form av droner og interaktive fastmonterte kamera som tiltak for å redusere predasjonsrisiko ved telling og overvåking. Tiltak for å bedre allmennhetens mulighet for opplevelse og læring om naturverdiene i sjøfuglreservatene foreslås, ved kamerabruk. Vises til danske erfaringer og vedlagt rapport fra Gustavsen Naturanalyser.

Janne Knutsen mener det er ønskelig å utvide minkbekjempelsen, og i år har mink forekommet der den tidligere ble nedkjempet. Mulig oterutsetting er interessant.

Grunneiere på Valløy påpeker at overprøvbare resultater av minkprosjektet savnes. Minkprosjektet mislykket? Vises til prosjektets mandat og mangelfull registrering. I forvaltningsplanen er man ukritisk til å videreføre prosjektet, sjøl om evaluering mangler. Savner utredning av negative effekter ved bruk av hund under minkbekjemping. For øvrig savnes tiltak mot forsøpling – ryddeprosjekt.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:

Faktaopplysninger om fugl og vegetasjon/gjengroing er innarbeidet. Innspill om å begrense sviing og beiting som skjøtselstiltak tas til orientering. Beskrivelsen av aktuelle skjøtselstiltak justeres. Vi påpeker at vernebestemmelsene ikke begrenser grunneiers beiterett, og at forvaltningsmyndighet dermed ikke har virkemidler til å regulere beiting utover for arealer som er statlig eid. Det foreslås for Rauna en prosess med grunneier og uavhengig konsulent og/eller Norsk landbruksrådgivningen som inkluderer utredning av hva som er bærekraftig beiteopplegg i forhold til sjøfuglenes krav til attraktivt hekkeområde.

Planen tilpasses til at skjøtelsesplan for Oksø har vært på offentlig høring og nå er godkjent av VORF. Sviing er foreslått tatt ut som tiltak da dette kan ødelegge et verneformålstjenlig vegetasjonsbilde. Det presiseres at det kreves dispensasjon fra vernebestemmelsene for å kunne svi.

Det foreslås ikke etablering av hekkeplattform og droneovervåing i planen. Dette tas imidlertid med i dialogen om forvaltning og overvåking med berørte parter.

Ferdselforbudet er kommentert tidligere. Det tas inn i planen at vi tester ut et utvidet underskilt til noen prioriterte reservatskilt der vi i tillegg til å informere om ferdselforbudet også anmoder om hensyntagen til ikke flyvedyktige fugleunger mellom 15. juli og 15. august. Dette tas også inn i annet informasjonsmateriell. Innspill om forsøpling innarbeides.

Miljødirektoratet har i tiden som er gått etter at forvaltningsplanen var på høring avslått Fylkesmannens søknad om reetablering av oter på Sørlandskysten. Prosjektet og tiltaket er derfor skrevet om i forvaltningsplanen. Innspillene som gjelder oter er dermed ikke relevante lengre. Når det gjelder mink så vurderes prosjektet som svært positivt. Endelig rapport er lagt til grunn når minkprosjektet beskrives, samt når det anbefales tiltak i planen. Innspillet er i så måte innarbeidet.

5.3 Brukerinteresser

Knud S Bakken, grunneier på Nedre Svineholmen opplyser at det der finnes en gammel murkum til å barked garn med liten brygge rundt. Kan man få midler til å reparere denne? Øvre Svineholmen er referert til som Østre Svineholmen, noe som er feil. Denne er i dårlig forfatning som sjøfuglreservat. Det er svært lite fugl der. Her finnes en falleferdig bu med løs trekai som slenger – her må forvaltningsmyndighet gripe inn og rydde opp! Videre opplyses at her er for mange trær, og at disse bør fjernes. I sommer var det mye fugl på Øvre Lakseskjær og Øvre og Nedre Straumskjær.

NINA påpeker at Rauna er en av de viktigste sjøfuglkoloniene i Sør-Norge med hensyn til artsutvalg og antall. De har blitt kjent med (via NOF) at det beiter et stort og økende antall sau på Rauna. Øyas viktige betydning for sjøfugl påpekes (SEAPOP) og problemene med sauebeiting utdypes. Viktig å forstå miljøfaktorene som påvirker utviklingen av sjøfuglbestandene på Rauna. Med hensyn til sjøfuglovervåkingen som gjennomføres i regi av SEAPOP ønsker NINA at Fylkesmannen tar grep med å redusere, og helst stoppe, sauebeitingen på Rauna. Skal det fremdeles beites med sau, bør det settes opp kontrollruter for å kunne få et mål på den direkte effekten av beiting. Dette er viktig for å forstå hvilke ytre miljøfaktorer som påvirker utviklingen av sjøfuglbestander på Rauna.

NOF-VA Jf. Landbruksdrift – sauebeiting. Ingen av reservatene er truet av gjengroing. Det kan virke som om planen er mer opptatt av å forsvare beiting enn hensynet til sjøfugl. Planen sier at gjenopptakelse av slått er ønskelig i noen områder, men det er ikke spesifisert hvor. NOF-VA kjenner ikke til behov for slått utover innsida av Herøya som allerede har egen skjøtselsplan. S. 3 foreslåtte tiltak: «Forvaltningsmyndigheten vil arbeide for, i samarbeid med landbruket og grunneierne, å fremskaffe relevant kunnskap for å ta stilling til hva som er hensiktsmessig husdyrbeiting i sjøfuglreservater.» NOF-VA kan ikke se at dette er et tiltak, her skyver en bare beiteproblematikken foran seg hensynet til grunneiere og beitebrukere prioriteres. Burde alliert seg med fagperson som kan innhente eksisterende kunnskap om anbefalt beitetrykk i hekkeområder for sjøfugl, eventuelt foreslått faglige studier for å bedre kunnskapen om dette

emnet. Inntil dette er på plass bør en holde seg til føre-var prinsippet, men dette har fylkesmannen valgt å legge liten vekt på i denne planen.

Vedr. Friluftsliv og fugleopplevelser, s. 40. De færreste vil oppdage unger som ikke er flyvedyktige uten at det søkes systematisk. Svak retningslinje. Tilrettelegging for sjøfuglopplevelser hører ikke hjemme som tiltak for sjøfugl. NOF-VA er kritiske til å montere interaktive kameraer i noen sjøfuglkolonier. Dette vil nødvendigvis medføre forstyrrelse. Overvåking er lovregulert og vi kan vanskelig se for oss hvordan en skal oppfylle alle de kravene som stilles av datatilsynet.

Vedr. Fiske, jakt og fangst. Det må presiseres at det gjelder spesielle regler for jakt på Rauna med jaktforbud fram til og med 1. oktober.

Grunneierne på Valløy: Positive effekter av beiting og husdyrgjødsling må vektlegges. Det uttrykkes at de er positive til planens formål. Det etterlyses dokumentasjon på mulige negative effekter av husdyrbeiting.

Arnt Ivar Kongevold påpeker at Rauna er en privateid øy eid av Kviljo- og Øst- og Vesthasselgårdene. Disse grunneierne har på gårdsmøte nylig bestemt at de IKKE ønsker kameraovervåking på Rauna. I forbindelse med fugletelling på Rauna forventer vi grunneierne at en av oss skal være tilstede.

Janne Knutsen godtar som grunneier ingen kamera på Rauna, kun minkjakt av SNO og grunneier. Grunneier skal ha lov til å gå i land, også i hekketida. Ornitologer får ikke gå i land på Rauna i hekketiden. Tillatelse gjelder kun SNO og grunneier. Jaktstart på Rauna bør settes til 1. september til og med 23. desember.

Paul Omdal og Ole Johnny Andreassen er imot å sette opp kamera på Rauna. Savner belegg på for hardt beitetrykk her.

Øyvind Simonsen er grunneier på Store Lyngholmen og ønsker å slippe og søke for å ha utegangersau ute hele året.

Fylkesmannen og verneområdeforvalters kommentar:

Flere av innspillene innarbeides. Ivaretagelse av gammel murkum til å barke garn på Nedre Svineholmen vurderes å ligge utenfor vernets formål og tas ikke inn som tiltak i denne omgang. Innspillet om falleferdig bu med løs trekai på Øvre Svineholmen innarbeides. Dette tas opp med grunneier for hensiktsmessig oppfølging. Mål om å hindre gjengroing strykes i tråd med innspill fra NOF. Vedrørende beitetrykk på Rauna vises til vår kommentar til kap. 5.2 og tilhørende justeringer i planen. Vernemyndighetens tiltak i sjøfuglopplevelser i kap 5.3.2 tones ned. Forslaget om interaktivt kamera på Rauna tas ut. Jakttid på Rauna presiseres.

For øvrig påpekes at dispensasjon for telling av fugl er et forhold mellom søker og vernemyndighet. Det er ikke krav om tillatelse fra grunneier for slik ilandstigning. Det er heller ingen kjent praksis for at grunneiere deltar i slike tellinger. Vi opprettholder krav om søknad for beiting i perioden oktober til midten av mai.